

HEISKANEN, IIDA: Nilkka-olkavarsipaineindeksin muutos
valtimotautiriskiväestön 8-vuotisseurannassa

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 27s, 2 liite.

Yleislääketiede
Helmikuu 2018

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää sydän- ja verisuonitautien riskitekijöiden ja nilkka-olkavarsipaineindeksin (ankle-brachial index, ABI) muutosta pitkäaikaisseurannassa sekä elintapaohjeistuksen vaikutusta ABI:n muutokseen.

Tutkimuksessa hyödynsimme Keski-Satakunnan terveydenhuollon kuntayhtymässä vuosina 2005–6 toteutettua Harmonica-projektia (Harjavalta Risk Monitoring for Cardiovascular Disease). Kyseisessä tutkimuksessa lähetettiin kutsu ja kyselykaavake kirjeitse kaikille 45-70-vuotiaille harjavaltaisille, jotka eivät olleet diabeteksen tai sydän- ja verisuonitaudin vuoksi hoidossa. Kyselykaavakkeen ja kutsun postitti takaisin 73 % (n=2085) kutsutuista. Ne tutkittavat, joilla oli diabeteksen tai sydän- ja verisuonitautien riskitekijä tai kohonnut FINDRISC-pistemäärä ≥ 12 , kutsuttiin hoitajan käynnille lisätutkimuksia varten (painoindeksi, vyötärön ympärys, verenpaine). Hoitajalta potilaat saivat elintapaohjeistusta (liikunta, tupakointi, ruokavalio). Hoitajan vastaanotolta korkean riskin tutkittavat (korkea verenpaine, diabetes, heikentynyt glukoosinsieto, metabolinen oireyhtymä, $BMI \geq 30 \text{ kg/m}^2$ tai SCORE (Systematic COronary Risk Evaluation) $\geq 5 \%$) kutsuttiin lääkärin vastaanotolle (n=972), jossa mitattiin ABI ja aloitettiin tarvittaessa riskitekijöiden lääkehoito. Tutkittavat, joilta mitattiin ABI lähtötilanteessa (n=1023) kutsuttiin seurantatutkimukseen kirjeitse vuosina 2013-14. Tutkittavat kutsuttiin hoitajan vastaanotolle, jossa mitattiin ABI (n=383), verenpaine, vyötärön ympärys, painoindeksi ja tutkittava täytti kyselykaavakkeita.

Säännöllisellä yli 3 kertaa viikossa vähintään 30 min kestäväällä liikunnalla todettiin ABI:a nostava vaikutus lähtötilanteessa borderline ABI:n (0,90-1,00) tutkittavilla (p-arvo =0,02). Myös systolisen verenpaineen laskulla on ABI:a nostava vaikutus pitkäaikaisseurannassa riippumatta lähtötilanteen ABI:sta (p-arvo <0,001). Muilla perinteisillä perifeerisen valtimotaudin riskitekijöillä (ylipainon mittarit: BMI, vyötärön ympärys; ikä) tai diastolisella verenpaineella ja sen muutoksella ei ollut tässä tutkimuksessa yhteyttä ABI:n muutokseen.

Tutkimuksen tulokset korostavat elintapaohjeistuksen antamista, erityisesti liikuntaohjeiden, ja korkean systolisen verenpaineen tehokasta hoitoa korkean valtimotautiriskin henkilöille.

Avainsanat: Nilkka-olkavarsipaineindeksi, valtimotautiriski, elintapaohjeistus